

kroppsarbete, men sysslös var den inte. På 1700-talet förväntades både adelsdamer och adelsmän föra ett nyttigt liv och inte sitta sysslösa. Vad man förstod med nyttigt var förstås bundet till stånd och kön. Ilmakunnas konstaterar att begreppet "skrytkonsumtion" (*conspicuous consumption*), som lanserades av Torstein Veblen 1899, inte är adekvat för adelns konsumtion på 1700-talet. Högadeln stod själv högst i konsumtionshierarkin och hade inget behov att efterlikna någon. Konsumtionen hade i det hierarkiska ståndsamhället ett enormt symboliskt värde i alla stånd och livsområden. Ur adelns egen synpunkt var dess livsstil och konsumtion rationella så länge som de tjänade adelns målsättningar.

Marjatta Rabikainen

Trude Kolderup, *Le goût de l'inachèvement: esthétique et narration dans l'œuvre de Marivaux* (Oslo: Solum forlag / Paris: L'Harmattan, 2010). 275 s.

Det hör inte precis till vanligheten med nordiska publikationer av eller om Marivaux. Det nationella svenska bokregistret Libris upptar bara ett fåtal titlar på pjäser eller romaner i översättning, men inte någon studie av format utgiven på något nordiskt förlag. Det är därför särskilt glädjande att se, att Trude Kolderups utmärkta avhandling från 2005 nu ges ut i bokform i en samproduktion mellan Solum forlag och franska L'Harmattan.

Internationellt sett är det kanske Marivaux dramatik som tilldragit sig det största intresset på senare år. Den enda nordiska monografin som nämns i litteraturlistan i den aktuella boken är John-Kristian Sanakers *Le discours apprivoisé: essai sur le dialogue de Marivaux* (1987), även den på Solum forlag, och den har hittills stått ganska unik. Nu kommer alltså ännu en norsk studie ägnad Marivaux och den här gången är

det hans romaner som står i fokus, närmare bestämt hans sista stora romaner, *La vie de Marianne* och *Le paysan parvenu*. Båda är skrivna och publicerade periodiskt, och båda har förblivit ofullbordade. Kolderup ser just i denna teknik ett karakteristiskt drag som går igen i mycket av det som Marivaux har skrivit och som också förklarar mycket av hans estetik.

Studien är indelad i två delar. Första delen analyserar Marivaux estetik utifrån det ofullbordade som princip. Den visar tydligt på Marivaux som en av de första moderna författarna, som i sina texter – dramatik och romaner – bröt mot det klassiska skönhetsidealet, där allt skulle vara väldefinierat, välordnat och välavslutat i enlighet med Aristoteles föreskrifter. Under det tidiga 1700-talet hyllades i stället det odefinierbara, det oordnade och det oavslutade – "un je-ne-sais-quoi" – som realistiskt och därför överlägset det traditionellt sköna. Barocken fick vika för rokokon. Det fulländade är vetskapen om att allting är ofullständigt, så skulle man kunna formulera Marivaux filosofi. För övrigt kan man säga att Marivaux med sina skrifter bidrog till att förändra synen på filosoferna under 1700-talet, till vars skara han uppenbarligen även räknade sig själv.

Andra delen är en narratologisk undersökning av de två romanerna utifrån Gérard Genettes begrepp "historia", "berättelse" och "berättande". Båda romanerna uppvisar en labyrintisk struktur, där flera olika berättelser bildar olika nivåer, så kallad *mise-en-abyme*, men där själva berättandet utgör en förenande princip. Båda romanerna har berättaren själv som subjekt och berättelserna är därmed – per definition – ofullbordade, eftersom de utgör berättarnas levnadshistoria, vilken bara kan avslutas med berättarens död och därför omöjliggör ett slut på berättelsen.

Det är ofrånkomligt i en studie över Marivaux, även om ämnet här är begränsat till hans romaner, att också gå in på hans dramatik och hans mycket speciella sätt att skriva dialog, i synnerhet som båda romanerna framställs

som om de vore muntliga berättelser (Marianne "pladdrar"). Även om språket som sådant inte här står i centrum, förekommer det ändå i en lång rad citat ur pjäserna, som underbygger de teser som framställs. Till och med det ofta missförstådda – och misshandlade – begreppet *marivaudage*, ursprungligen en nedsättande benämning på preciositeten i den dramatiska diskursen hos Marivaux, får här sin upprättelse genom att det behandlas utifrån samma kriterier som ligger till grund för analysen i sin helhet. Även dialogen är till sin karaktär ofullbordad, en pågående diskurs som gestaltar en ständig förändring och förskjutning hos dramats personer. Kolderup går till och med så långt att hon jämför Marivaux dramatiska diskurs med Jacques Derrida och dennes berömda teori om "la différence". Genom sin ställning mitt emellan sant och falskt får det dramatiska språket också ett högre realistiskt värde, ett uttryck för en person i ständig förvandling, något som är utmärkande också för de gestalter vi möter i Marivaux romaner. Kanske är det just detta som gör att vi upplever Marivaux romaner – liksom hans pjäser – som öppna konstverk, och som gör honom så tilltalande för nutida läsare.

Ett annat uttryck för det dramatiska – eller rättare sagt teatrala – i de situationer romanernas huvudpersoner ställs inför är det spel med blickar som personerna utsätts för eller själva levererar. Liksom på teatern blickarnas spel är centralt för hur personerna uppfattas och uppfattar sig själva i relation till sin omvärld, blir också blickarnas spel i romanerna avgörande för hur till exempel huvudpersonen Marianne ser på sig själv men också uppfattas av andra som hon möter. Berättarjaget i de båda romanerna försätter sig själva "en situation", precis som skådespelaren på teatern, både i förhållande till sina "medspelare" och till sina läsare, det vill säga till sin publik.

Sammantaget är det en väl argumenterad och genomarbetad studie, som med hjälp av det ofullbordade som analysverktyg kastar

nytt ljus över Marivaux och hans *marivaudage*, och som på ett övertygande sätt förhåller sig till – och även lyckas skriva in sig i – den samtida Marivaux-kritiken. Boken är skriven på god franska, idiomatisk och välformulerad. Att det trots allt förekommer några missklädsamma "coquilles" får väl snarast det samproducerande franska förlaget ta på sig ansvaret för.

Sven Åke Heed

Sofia Kotilainen, *Suvun nimissä: nimenannon käytännöt Sisä-Suomessa 1700-luvun alusta 1950-luvulle*, Bibliotheca Historica 120 (Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2008). 423 s.

Sofia Kotilainen studerar i sin avhandling *Suvun nimissä: nimenannon käytännöt Sisä-Suomessa 1700-luvun alusta 1950-luvulle* (I släktens namn: namngivningspraxis i det inre av Finland från början av 1700-talet till 1950-talet) ett intressant och bara lite undersökt tema: namngivning på landsbygden i Finland under ett långt tidsavsnitt. Hon har undersökt vilka namn som har valts under olika tider, praxis kring val av namn och namnbruk samt hur valen har påverkats av idémässiga förändringar och utvecklingslinjer. Namnskicket under tiden från 1700-talets början till 1900-talets mitt speglar bland annat samhällets modernisering.

Arbetet är till sitt grepp mångvetenskapligt. Det står närmast den mentalitetshistoriska forskningstraditionen, men Kotilainen har också tagit intryck av genusforskning och applicerar ett könsperspektiv på namnbruket. Därutöver gör hon bruk av de från sociologin i historievetenskapen införlivade begreppen socialt och kulturellt kapital. Teoretiskt gör Kotilainen boskillnad med språkvetenskapen genom att tala om namngivningspraxis och namngivningsbruk, i stället för att använda det av lingvister brukade begreppet namnsystem.